САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУҺУН
ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 20 (8129). ☆ 1997 сыл олунньу 20 күнэ Чэппиэр ☆ Сыаната—1084 солкуобай.

А. ШАДРИНЫ ӨЙҮҮБҮТ

Олунньу 14 күнүгэр буолбут ыччат быыбардааччыларын холбоһуктара улуус дьаһалтатын баһылыгын дуоһунаһыгар кандидатынан туруорууллубут А. А. Шадрины өйөөтө уонна 6 киһиттэн састаабтаах көмүлүүр бөлөҕү тэрийдэ.

13 №-дээх ПТУ-га буолбут 34 быыбардааччылаах мунньах эмиэ А. А. Шадрин кандидатуратын өйөөтө. Киһилэр Алексей Алексеевич урукку өттүгэр улууска элбэҕи оҥорбутун бэлиэтээтилэр, инникитин да үлэлиириттэр эрэллэрин биллэрдилэр.

Интернат-оскуола, Төмтөрүн быыбардааччыларын санаалара хайдаҕый. Олунньу 16 күнүгэр буолбут мунньахха 23 быыбардааччы мустан А. Шадрин улуус инники сайдыытыгар программатын билиһиннэрии уонна биһирээтилэр. Быыбардааччылар 19 ыйытыыны биэрэн эппиэттэрин иһиттилэр. Мунньах 3 пууннаах уурааҕы ылынна уонна А. А. Шадрин кандидатуратын өйүүргэ быһаарынна.

«СО» корр.

УЛУУС БАРЫ КЫРЫЫ УЧААСТАКТАРЫН БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРЫН ЫҤЫРАБЫТ

Биһиги, Сылан нэһилиэгин Бэрэ учаастагын быыбардааччылара олунньу 14 күнүгэр уопсай мунньахпытыгар улуус дьаһалтатын баһылыгар кандидатынан туруорууллубут А. А. Шадрин кандидатуратын өйөөтүбүт.

Шадрин А. А. хаһан баҕарар үлэлээбит сирдэригэр олохтоох дьаһах, производство боппуруостарын болҕомто киинигэр тутан кэлбитэ биһиги астынабыт. Холобур, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын начальнига буолан үлэлии олорон кырыы учаастактары сайыннарыы боппуруостарынан күүскэ дьарыктаммыта. Хайыыах, Нуотара, Уорҕа, Годоох, Улахан Күөл, Кындал, о.д.а. кытыы учаастактарга тутуу күүскэ ыытыллыбыта, дьон-сэргэ олохсуйан испитэ.

Ити өрө күүрээн улам уостан, биһиэхэ биһигини дьиксиннэрэр—дьон эмиэ төттөрү киин сирдэргэ тардыһар буоллулар, тутуу ыытыллыбат, кырыы учаастактар сайдар дьылҕалара сир-халлаан икки ардыгар ыйанна. Биһиги А. А. Шадрин улуус дьаһалтатын баһылыгынан талыллара буоллар бу балаһыанньаны көннөрөргө кыһаныа диэн эрэнэбит.

Кырыы учаастактар бары быыбардааччыларын кулун тутар 23 күнүгэр буолар быыбарга куоласкытын А. А. Шадрин иһин биэрэргитигэр ыҥырабыт.

(Ыҥырыы Бэрэ учаастагын быыбардааччыларын уопсай мунньахтарынан биир санаанан ылыллынна).

ҮӨРЭХХЭ ЫҤЫРАБЫТ

«Арчы» үөрэтэр-үлэлэтэр комбинат маннык идэлэргэ үөрэххэ ыҥырар:

—ЭВМ оператора—биэс ый, олунньу 1 күнүттэн.
Бэргэһэ тигээччи—5 ый, кулун тутар 1 күнүттэн.
Этэрбэс тигээччи—5 ый, кулун тутар 1 күнүттэн.
«А», «В» категориялаах суоппар—биир ый, кулун тутар 1 күнүттэн.
Иистэнньит—5 ый, кулун тутар 1 күнүттэн.
Телемастер—5 ый, муус устар 1 күнүттэн.
Ювелир—5 ый, кулун тутар 1 күнүттэн.
Токарь—5 ый, кулун тутар 1 күнүттэн.
Илиинэн уонна массыынанан баайыы—5 ый.
Үлэтэ суохтар босхо үөрэниллэр, үлэлээхтэргэ—төлөбүрдээх.

«Арчы» маҕаһыыныгар атыыга чочуллан оҥоһуллубут дьиэҕэ-уокка, техниканы өрөмүөннээһиҥҥэ аналлаах оҥоһуктар бааллар.

Стойкаларга, штуцердарга, гайкаларга, буолталарга уонна олбуор ааннарын (вороталар) иилиэхтэригэр сакаастары ылабыт.

«Арчы» комбинат

ҮӨРЭҔИРИИ СЫЛА

БАХСЫ ОСКУОЛАТЫГАР

Президеммит М. Е. Николаев быйылгы сылы «Үөрэҕирии сылынан» биллэрбитэ норуот сүрэҕэр олус эрэ кэтэхтэ. Итинэн билиигэ, сырдыкка тардыһыыга өссө киэҥ саҕахтары арыйда.

Бахсы орто оскуолатын (директор Александра Константиновна Барашкова) салайааччылаах эдэр, эрчимнээх коллектива нэһилиэккэ Үөрэҕирии сылын аһыыта үрдүк таһымнаахтык ыытылынна. Манна Дьокуускайтан, нэһилиэктэртэн, улуус кииниттэн ыалдьыттар кэлэн кыттыыны ыллылар. Киһилэр кэккэлэригэр республикаҕа киэҥник биллэр музыковед А. П. Решетникова, саха архитектуратын аныгы үрдүк чыпчаалга таһаарбыт художник архитектор П. А. Слепцов, поэт Август Муран, ветеринарнай наука доктора П. С. Решетников, медицинскэй наука доктора В. М. Макаров, саха телевидениетин биир бастыҥ диктора Л. Т. Белолюбская бааллар. Бары Бахсыттан төрүттээх дьон.

Ыалдьыттар оскуолаҕа уруоктарга сырыттылар, учууталлары кытта кэпсэттилэр. Бу оскуолаҕа оҕону киһи-үөрэтии үрдүк таһымнаахтык барарын итэҕэйдилэр. Бахсыга норуоту үөрэхтээһиҥҥэ аналлаах музей экспонаттарын хомуйбут учуутал Л. Г. Семенова сыралаах үлэтин хайҕаатылар, олохтоох детсадка сырыттылар, кэрэ сиргэ кэнчээри ыччат маннык үчүгэйдик бүөбэйдэнэр, иитиллэр эбит буоллаҕына, бу нэһилиэк кэскилэ улахан диэн түмүккэ кэллилэр.

Үөрүүлээх митиҥҥэ концерт көрдөрүллүүтэ, ыалдьыттарга бастыҥ учууталларга, бастакы выпускниктарга бэлэхтэр, сувенирдар туттарылыннылар. Маны таһынан Бахсы оскуолата 1916 сыллаахха тутуллубут буолан олус эргэрбитин, улууска эрэ буолбакка, Саха сиригэр да үрдүктүк маннык эргэ оскуола суоҕун бэлиэтээтилэр. Итинэн сибээстээн, нэһилиэк олохтоохторо саҥа оскуоланы туруорсаллара олохтооҕун итэҕэйдилэр. Төрөөбүт нэһилиэктэригэр саҥа оскуола туттулларыгар күүс-көмө, сүбэ-ама буолалларга бэлэмнэрин эттилэр. Манна улуус дьаһалтатыттан үөрэх управлениетын начальнигын солбуйааччы Бинокурова М. С., үп управлениетын начальнига Мачачевскай М. Н. кыттыыны ыллылар, тыл эттилэр. Киһилэр Бахсыга саҥа типовой орто оскуола тутуллуон сөптөөҕүн, ити бириэмэ көрдөбүлэ буолбутун кэрэһилээтилэр. Төрөппүттэр, ветераннар оҕолор хаһан да барбакка, оскуоланы бүтэриэхтэригэр диэри ийэлэрин-аҕаларын кытта бииргэ олорон үөрэммиттэрэ киһилэри иитиигэ олус табыгастааҕын, эрэллээҕин туһунан эттилэр уонна оскуола коллективыгар бары өттүнэн өйөбүл буолалларга эрэннэрдилэр.

Дьэ ити курдук Бахсы нэһилиэгэр Үөрэҕирии сыла өрө көтөҕүллүүлээхтик, инники сырдык кэскилгэ эрэл санаалаах саҕаланна.

Г. ПОТАПОВА.

БИЛЛЭРИИ

Хатылы нэһилиэгин дьаһалтата лотерея оонньуур. Лотерея сыаната—50 тыһ. солк. Ахсаана аҕыйах. Оонньуур күнэ—кулун тутар 26 күнэ, «Маарыкчаан» телестудияҕа.

Сүүйүөххүтүн сөп: скоростной косилканы, **[illegible]** сылгы этин, 200 л соляркалы, 200 л бензини, илдьэн биэриилээх кэбиһиилээх оту, илдьэн биэриилээх саһааны, саһыл тириилэрин, телевизоры, икки камералаах холодильниктары, о.д.а. табаардары. Лотерея уопсай ахсаанын 70 бырыһыана сүүйүүлээх.

Сүүйүү тираһа «Саҥа олох» хаһыакка бэчээттэниэ. Атыылаанар сирдэрэ: Хатылы нэһилиэгин дьаһалтата, нэһилиэктэринэн тарҕатыллыына.

Лотереяҕа суруллубут дааталы кулун тутар 20 күнэ диэн көннөрөн ааҕаргытыгар.

Хатылы нэһилиэгин дьаһалтата.

СОНУННАР

АНААБЫЛ

СР Президенэ М. Николаев 1997 сыл олунньу 6 күнүнээҕи ыйааҕынан Жирков Егор Петрович, Саха Республикатын Правительствотын иһинэн Президент программаларын олоххо киллэрии уонна стратегическай ресурсалар департаменын директорын дуоһунаһыттан босхолонон туран, «Сахазолото» ФПК генеральнай директорын бастакы солбуйааччытынан ананна.

БИИРГЭ ҮЛЭЛИИРГЭ БЭЛЭМНЭР

БИРОБИДЖАН. Сотору кэминэ Дальнай Восток регионугар СР бастайааннай бэрэстэбиитэлэ Артем Слепцов Еврейскэй автономнай уобалас дьаһалтатын баһылыга Николай Волковы кытта көрсүстэ. Онно Саха Республикатын уонна Еврейскэй автономнай уобалас икки ардыларыгар экономическай, научнай-техническэй бииргэ үлэлээһин туһунан сөбүлэһиигэ илии баттааһын боппуруостара дьүүллэһилиннилэр. Итинник илии баттааһын Алдаҥҥа «Дальнай Восток-97» атыы-быыстапка кэмигэр буолаары сабаҕаланар.

Саха сирин дьоно чоҕу хостооһуҥҥа үгүс уопуттаахтарын быһыытынан, Николай Волков Еврейскэй автономнай уобалас сиригэр-уотугар чоҕу хостуур кыттыгас предприятиены тэрийэргэ этии киллэрдэ. Дьаһалта баһылыга Саха сирэ бороһуок үүтү оҥорор технологическай линияны туһанаары уонна бородууксуйатын республика сиригэр-уотугар батарыан сөбүн туһунан этэ. Көрсүһүү кэмигэр Саха сиригэр трансформатордары, бурдук хомуйар комбайннары, Биробиджаннааҕы баайыы таҥас фабрикатын бородууксуйатын атыылааһын боппуруостара дьүүллэһилиннилэр.

«ИЛИН ЭҤЭР» УОННА ҮЛЭ САҤА МИЭСТЭЛЭРЭ

«Илин эҥэр» экономическай сайдыы зоната тэриллибиттэн өрүс уҥуордааҕы улуустарга үлэ эбии миэстэлэрин тэрийиигэ дьарыктанар. Итиннэ эбии үп-харчы көрүллэр, «Илин эҥэр-инвест» финансовай компания тэриллибитэ.

Бу кэм устата 1212 үлэ саҥа миэстэтэ тэрилиннэ, ол иһигэр Мэҥэ-Хаҥаласка—297, Аммаҕа—271, Уус-Алдаҥҥа—247, Чурапчыга—192 уонна Тааттаҕа—185. Ити сылга 31 миллиардтан тахса солк. ороскуоттанна.

Амма улууһун нэһилиэгинэн кыттыылаах «Үөгү-көмүс» акционернай общество тэрилиннэ. Билигин манна 41 киһи үлэлиир. Илин эҥэр улуустартан 18 киһи, ол иһигэр 3 дьиэ кэргэн, «Нежданинское золото» АО-ҕа үлэҕэ киирдэ.

Үлэ саҥа миэстэтин тэрийии салгыы ыытыллар.

ПРОФЕССОР ДАНИЛОВ—ҮӨРЭХ РОССИЯТААҔЫ АКАДЕМИЯТЫН КОРРЕСПОНДЕНТ-ЧИЛИЭНЭ

Педагогическай наука доктора, профессор, СГУ пединститутун кафедратын сэбиэдиссэйэ Дмитрий Алексеевич Данилов Саха сирин дьонуттан аан бастаан Үөрэх Россиятааҕы академиятын корреспондент-чилиэнэ буолла. Кини итини таһынан—Үрдүк оскуола наукатын академиятын Сибиирдээҕи салаатын корреспондент-чилиэнэ, РФ Естествознаниеҕа академиятын корреспондент-чилиэнэ, педагогика уобалаһыгар кандидатскай диссертацияны көмүскүүр идэтийбит ученай сэбиэт салайааччыта.

СИА.

ҮРЭХ-КҮӨРЭҔЭ МУҺУННУЛАР

Олунньу 12 күнүгэр Үрэх-Күөрэ учаастагар кырыы учаастактар кулуубтарын үлэһиттэрэ мунньахтаатылар. Мунньахха улуус культураҕа управлениетын начальнига В. Н. Герасимов, клубнай үлэҕэ кылаабынай специалист Г. Г. Макарова, ыччат управлениетын спорка специалиһа И. И. Готовцев, Мэлдьэхси учаастагын баһылыга К. К. Поисеев, Уорҕа баһылыга А. П. Сергеев кыттыннылар.

Кулууб үлэһиттэрэ төһө да дьаһаллары ыытыахтарын баҕарбыттарын иһин, кыттар ыччат суоҕун тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр. Онон инникитин бэйэ учаастактара сөптөөх программа ылынан үлэлииргэ сорук туруорунуулар. Ыччат управлениетын салайааччытыгар улахан нэһилиэктэргэ эрэ анаан дьаһаллары ыыталларын, кыра учаастактарга болҕомто уурулубатын кириитикэлээтилэр.

Түмүккэ сылга биирдэ культурнай-спортивнай фестивалы тэрийэн ыытар туһунан сүбэлэстилэр. Икки боппуруоһунан улуус дьаһалтатын баһылыгын дуоһунаһыгар кандидатынан туруорууллубут интернат-оскуола директора М. Д. Гуляев үлэтин программатын туһунан иһиттилэр уонна кини кандидатуратын өйүүргэ санаалаһан эттилэр.

Галина МАКАРОВА.

КУЛУН ТУТАР 23 КҮНЭ — УЛУУС ДЬАҺАЛТАТЫН БАҺЫЛЫГЫН ДУОҺУНАҺЫГАР БЫЫБАР КҮНЭ

УЛУУС БАРЫ БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРЫГАР ЫҤЫРЫЫ СУРУК

Биһиги, Мугудай, Сылаҥ, Кытаанах, Одьулуун, Хоптоҕо, Болтоҥо, Хатылы нэһилиэктэрин, Кындал участогын, сетевой учаастак, Чурапчытааҕы гимназия, «Кэскил», «Туллукчаан» уһуйааннар, ДьПУ-1 Чурапчытааҕы филиалын, «Арыс» страховой компания филиалын, «Кыым» ХЭТ, «Агроснаб» АО, «Арчы» үөрэтэр-үлэлэтэр комбинат, производственнай-техническэй комплектация управлениетын, киин балыыһа, культура, үөрэх уонна ычча управлениеларын, дьиэ кэргэн, дьахтар проблемаларыгар уонна демографическай политикаҕа отдел, сир комитетын үлэһиттэрин коллективтарыттан бэрэстэбиитэллэр уонна интернат-оскуола томторун кырдьаҕастара уонна пенсионердара, бэйэбит сүбэ мунньахпытыгар Д. П. Коркин аатынан Чурапчытааҕы республиканскай спортивнай орто интернат-оскуола директора М. Д. ГУЛЯЕВ программатын истэн уонна дьүүллэһэн баран, улуус дьаһалтатын баһылыгын дуоһунаһыгар киниэхэ кандидатурата туруоруллубутун толору биһирээтибит итиэннэ улуус бары быыбардааччыларын куоластыырга Михаил Гуляев иһин биэрэргитигэр ыҥырабыт.

Гуляев М. Д. улуус дьаһалтатын баһылыгынан туруорар сүрүн төрүөттэрбит маннык:

1. Улуус дьаһалтатын баһылыгын ааспыт быыбарыгар баһылык талыллара кыаллыбата. Бу улуус иннинэ олоҕор мөһөйдөрү, экономическай-социальнай боппуруостары быһаарыыга мэһэйдэһиилэри үөскэтиэн сөп. Онон бу кэлэр быыбар түмүктээх буолуутугар болҕомто туһаайыллыларыгар баҕарабыт. Улуус дьаһалтатын баһылыгар быыбардаммахтаах. Киһи сиппэтин толкуйдаах, эдэр, эрчимнээх, олоххо бэйэтин курдук сибиэһэй сүүрээни киллэрэр киһи буоларын баҕарабыт уонна сиэрдээх кандидатынан М. Д. Гуляевы ааҕабыт.

2. М. Д. Гуляев Государственнай Мунньах (Ил Түмэн) депутатынан үлэлээн олох, салалта, общественнай сыһыан, олох сокуоннарын оҥоһуутун улахан оскуолатын барда, былаас үрдүкү салалтатыгар үлэлииргэ үөрэннэ, бэйэтэ суверенитетын ылбыт Саха Республикатын экономическай, социальнай, культурнай өттүнэн сайдарыгар туруктаах сокуоннар баар буолалларыгар үлэлээһэр, тыа сирин дьонун-сэргэтин полустара бэрээдэктээһиннэригэр, көмүскэллээх буолууларыгар кэккэ этиилэри киллэртэтэ, үөрэх уонна учууталлар тустарынан сокуоннар ылыныллыыларыгар бырайыактарыттан саҕалаан үлэлээн олоххо киириилэрин ситиһэтэ. Улуус быыбардааччылара киниэхэ Государственнай мунньах (Ил Түмэн) депутатынан талан сыыстарбатылар.

3. Республика салайар аппаратын кытта биирдэ үлэлиир, кинилэр структураларын, үлэлиир хайысхаларын, кинилэргэ боппуруоһу туруорсуу уонна быһаарсыы суолларын, киниэхэ сайдыы сүрүн тускулларын билэр уонна үлэлиир. Республика үрдүкү салалтатыгар улуус олоҕор наадалаах боппуруостары туруорсар кыахтаах.

4. Россия Государственнай Думатын үлэтин истиилэригэр сылдьан, Федерация үрдүкү сокуоннай салалтатын үлэтин ньыматын, Федерация экономическай-социальнай олоҕун салайыы систематын кытта билсэтэ.

5. Оскуолатын республиканскай статустаах спортивнай интернат-оскуолаҕа кубулутта, ДьПУ филиала, бизнес-кылаас аһылыннылар, билиигин курдук кырыымчык үбүлээх рынок кэмигэр улахан кэскиллээх, оскуола кэмэ хаһаадааҕы тулуурдар ыытыллыннылар, бэйэтин үөрүүн Россия, аан дойду күрэхтэһиилэригэр спортсменнарын ыытар кыахтаах, билиигэ таһымыгар эппиэттиир үөрэтэр литэр кылаастардаах улахан хаһаайыстыбаннай тэрилтэ буола үүнэрин ситиһэтэ.

Улуус дьаһалтатын баһылыгар кандидатынан турбут М. Д. Гуляев бэйэтин билиитин-көрүүтүн тиһигин быспакка хаҥатыылар. Ылбыт иккис үрдүк үөрэҕин — Хабаровскайдааҕы Государственнай салалта академиятын бүтэрэр, «Чурапчы улууһун социальнай-экономическай сайдыытын проблемалара» диэн темаҕа дипломнай үлэтин көмүскүөхтээх. Онно улууһун инники сайдыытыгар кэскиллээх санааларданах. Сайдыылаах тас дойдуларга — Францияҕа, Германияҕа, АХШ-ка сылдьан, үлэлэрин, олохторун сайдыытын билсэ, үлэтигэр опыт атастаста. Онон М. Д. Гуляев улуус дьаһалтатын баһылыгынан быыбардааннаҕына, улуус, республика салайыынньылары билэр киһи быһыытынан, үөрэнэргэ бириэмэтин сүтэрбэккэ, күн сарсыныгыттан үлэлээн барар кыахтаах.

Производствоны эрэ көтөҕүүгэ, үөрэххэ, культураҕа, доруобуйа харыстабылыгар, ыччаты кытта үлэҕэ, үлэ миэстэтин булууга, нэһилиэнньэ олоҕун дьаһаҕын туруктаах оҥорууга, улуус тыын боппуруостарын — уу, суол, тутуу проблемаларын быһаарыыга, тыа хаһаайыстыбатын сайыннарыыга, кырыы участоктары туһаныыга, о.д.а. биһиги олохпут бары эйгэтин хабан кэскиллээхтик ылсыһар, үлэни тэрийэр кыахтаах эдэр салайааччы М. Д. Гуляев иһин кулун тутар 23 күнүгэр быыбарга бука бары куолаһыгын биэрэргитигэр ыҥырабыт, бу да сырыыга сыыстарыахпыт суоҕа.

Үөһэ ааттаммыт тэрилтэлэр бэрэстэбиитэллэрэ — барыта 96 киһи илии баттаатыбыт.

Бааһынай пенсията хайдах ааҕыллыаҕай?

Улуус бааһынай хаһаайыстыбалара 1995 сыллааҕы үлэлэрин түмүгүн отчуотун уонна онтон ааҕыллыбыт пенсионнай фондаҕа страховой усунуостарын ааспыт сылы быһа сыһан-соһон ахсынньы бүтүөр диэри бэрэ экипаатиннэринэн отчуоттаатылар итиэннэ төлөбүр оҥордулар.

Улууспутугар 8 тыһ. чугаһыыр үлэһиттээхпит, онтон бааһынайынан 1 тыһ. киһи үлэлиир, кинилэр 371 хаһаайыстыбаҕа түмүллэллэр.

Бу хаһаайыстыбалартан пенсионнай страховой усунуостарын төлөөһүн туһунан сокуон болдьоҕун тутуһан, эбэтэр 1996 с. бастакы кварталын иһигэр, баара-суоҕа 130-ча салайааччы отчуоттаабыта, оттон муус устар 1 күнүттэн ыстараафтанар болдьох кэмиттэн итинэн иһинэн 80-чалара отчуоттаабыта. Дьэ, онтон атыттар ахсынньы ыйга тиийэ сыһыллыбыттар, 25 бааһынай хаһаайыстыбалара төрүт да отчуоттаабатылар. Бу улахан дьаарханыыны үөскэтэр. Үлэһит хамнаска эппиэтинэс, сокуонунан салайтарыы боппуруостара атах нһаҕар тэпсиллиилэр дуу диэн санааны үөскэтэллэр. Салалта уонна салаллыы структурата төрүт да дьаһыйыта суоҕун курдук, оттон миэстэтигэр үлэни тэрийиигэ государственнай интэриэһи араҥачылааһыныгар, дьаһаллары, сокуоннары толороруугар хамнастаах салалта органнара үлэлииргэ дьылалар дии. Бу тэрилтэлэрин ааттарын ыыттар дьаһаллаарбыт, суруктарбыт таастыы тимириэллэр — бааһынай хаһаайыстыбалара кинилэргэ бас бэриммэттэрин туһунан ааһынар эрэ этиилэр оҥоһуллаллар. Ордук тэрээһинэ суохтар, отчуоттааһыҥҥа хойутатыылыны таһаардылар: Сылаҥ — Үһүс Күөл, Туойэ, Кытаанах, Мырыла, Хаҕыйах, Хатылы, Одьулуун, Хайахсыт, Хоптоҕо уонна Чурапчы нэһилиэгин бааһынай хаһаайыстыбалара.

Оттон төрүт отчуоттаабатахтарга баллар: «Искра» — Турантаев С. Л., «Кытыл» — Хомподоев А. А., «Кулаада» — Седалищев М. С., «Сутуруолаах» — Сысолятин А. Н., Хатылыттан «Чарагнаах», «Ыйдана», о.д.а. Бу иһигэр хастыы да сыл отчуоттаабатахтар бааллар.

Отчуоту иннэ-тойон оҥоруута уонна налоговой инспекцияҕа балансовай отчуоту биэрэрэтигэр, бу да фондалары, ол иһигэр пенсионнай фонданы кытта ахсааны быһаарыыга сылгы үс ый — биир квартал биэриллэр. Бу болдьох хайаан да тутуһуллуохтаах, ааспыт сыл итэҕэһин бааһынайдар 1996 хаһаайыстыбаннай сылларын отчуоттууларыгар туоратыахтарын наада. Отчуоту тутуу бу күннэргэ саҕаланна.

1995 сыллааҕы дохуоттарыттан 104 бааһынай хаһаайыстыбалара баара-суоҕа 47 мөл. солк. страховой усунуостарын көһөрдүлэр, оттон атыттар, ночооттоох буолан, көһөрүүнү оҥорботулар. Итиннэ тыһ. үлэһит усунуоһа, 7 тыһ. бас билии бары формаларынан үлэлиир тэрилтэлэр үлэһиттэрэ ааспыт сыллааҕы усунуостарын төлөбүрэ 29,2 млрд. солк. тиийэттэ.

Бааһынайдартан киирбит усунуос 47 мөл. солк. диэтэбит, онтуката 1995 с. усунуоһа эрэ сыһыаннаах буолбатах. Ол не хоһоонто — 1996 сылга барыта 61 бааһынай хаһаайыстыбаларын чилиэннэрэ дьылата толорторон пенсияҕа тахсыстылар. Дьэ, бу боппуруоспутугар ааспыт сыллара ночооттоох буолан үлэлэрин ирдэнэр ыстааһа таксыбакка, 1992 сылтан саҕалаан 1996 сылы абааһынан сылларынан ааҕыллыбыт хамнастарыттан 5 бырыһыан страховой усунуостарын төлөөтүлэр. Онон 1995 сыл усунуоһа кээмэйэ өссө кыра диэххэ наада. Бу ночооттоох сыллар үлэ ыстааһыгар киллэриллибэттэрин, онон бааһынай улахан ночооккон тэбиллэрин учуоттааһыҥҥан, баар балаһыанньаны өйдүү сатааһыттан оҥоһулунна. Ону билиигин пенсияҕа тахсар докумуонун оҥорторооччу эрэ өйдүүр курдук. 1997 сылга пенсиянан хааччыйыыга эмиэ биир түһүмэх реформа барар буолла. Бу реформа сүрүн концепцията — хас биирдии үлэһит пенсиятын бэйэтэ мунньар. Онон тэрилтэ үлэһитин, бааһынай хаһаайыстыба чилиэнин, найымга үлэлэтэр үлэһитин аайы лицевой счет аһыллар уонна страховой свидетельствота биэриллэр буолла. Бу лицевой счеттарыгар бааһынайдар төлөөбүт страховой усунуостара киллэриллибиттэрэ сылларынан мунньуллан пенсияҕа тахсар саастара туолларыгар пенсиялара ити мунньуллубут үптэриттэн быһаччы тутуллуохтара.

Пенсионнай хааччыйыы реформата барарынан, бааһынай хаһаайыстыбатын салайааччыта тугу оҥоруохтааҕый?

Бастатан туран, бааһынайдарын трудовой книжкаларын бэрээдэктиэхтээх, тоҕо диэтэххэ хаһаайыстыбалар хаста да бытарыйдылар, ол аайы саҥа чилиэннэрин, тахсыы, хаһаайыстыба чилиэнэ буолуу докумуона суох киниэру пенсияҕа тахсыытыгар быһаарсыы да таҕыста. Онон бааһынай үлэтин ыстааһын толорторугар моһуоктар баар буоллулар. Ити туоратыллара, дьыала чуолкай буолара ситиһиллиэхтээх.

Пенсияҕа тахсар сааһы уһатан биэрии боппуруоһа эмиэ турар, отчуоттарга үлэ ыстааһа өссө ордук суолталаныаҕа.

Иккиһинэн, бааһынайдар страховой усунуоһу төлөөһүннэрэ булгуччулаах буолбута өйдөнүөхтээх — кырдьар сааскын бэйэҥ илиигинэн быһаҕын. Ааспыт ночооттоох тахсыбыт сыллары үлэ ыстааһыттан туоратарга интэриэһэ олорор сабан страховой усунуоһу төлөөһүнү толкуйдуохха.

Онон төлөбүр чуолкай буоларын наадатыгар балансовай отчуокка биэрэммиэт туттуллубут хамнастан олохтоммут 5 бырыһыаннаах страховой усунуос пенсионнай фондаҕа төлөнүөрүн хаһаайыстыбалар хааччыйыахтаахтар. Бу ахсаан 1996 хаһаайыстыбаннай сыл түмүгүнэн оҥоһуллар. Отчуоттары уонна страховой усунуос көһөрүүлэрин муус устар 1 күнүгэр диэри пенсионнай фондаҕа түһэрэҕит.

Болдьох тутуһуулларын хааччыйар кыһарыйар дьаһаллар туттуллаллар. Ааспыт сылга 75 хаһаайыстыбаҕа ыстарааптаммыта, ол иһигэр «Сайылык» бааһынай хаһаайыстыбата 3,5 мөл. солкуобайынан.

Үсүһүнэн, 1997 сылтан саҕалаан усунуоһу төлөөһүн хаһаайыстыба биирдиилээн чилиэннэрин оҥоһуулларынан уонна лицевой счеты мунньуллан иһэринэн, хамнас төлөбүрүн туоһутуур биэдэмистэр чуолкай буолуохтаахтар, эбэтэр чилиэн бааһынай туох үлэ иһин хамнас ылара чуолкайданыахтаах, ол хамнаһын кээмэйэ тустааҕы кытта сөбүлэһиинэн быһаарыллыахтаах. Биһиги өттүбүттэн бааһынайдарга отчуот туттарар кэмнэригэр наадалаах боппуруостарыгар консультация оҥоруоҕут. Отчуоту туттарыы эппиэтинэһин бааһынай хаһаайыстыбаларын баһылыктара сүгэллэр уонна үлэһиттэрин туһугар кыһамньыларын көрдөрүөхтээхтэр.

А. ФИЛИППОВ,
улуустааҕы пенсионнай сулууспа управлениетын кылаабынай болумуочунайа.

ТИЭРГЭН

Дьиэ кэргэҥҥэ
аналлаах таһаарыы

ҮЙЭ ТУХАРЫ ҮИЭЛЭЭҔИ, ҮТҮӨНҮ ТЭНИТЭН

Нэһилиэк 100 саастаах кырдьаҕас оскуолатын бу кэлиҥҥи 5 сылга 44 оҕо бүтэрбититтэн 11-рэ үрдүк, 9-ра орто анал үөрэх заведениеларыгар, 10 ПТУ-ларга үөрэнэ сылдьаллар. Онтон атын 14 выпускник сорохторо армияҕа сулууспалыы, сорохторо оскуолаттан идэ ылан тахсыбыт праваларынан нэһилиэккэ трактористыы сылдьаллар.

Билигин V—XI кылаастарга 58 оҕо үөрэнэр. 1995—1996 үү. үөрэх дьылыттан X—XI кылаастарга гуманитарнай профильнай үөрэхтэһиини киллэрбиппит. Ааспыт үөрэх дьылыгар ити кылаастартан саха, нуучча тылларыгар французскай тылга, саха, нуучча литератураларыгар анаан оҥоһуллубут тестированиены барбыт оҕолор тыллары дириҥэтэн үөрэппиттэрэ уонна кинилэр бары үөрэххэ киирдилэр. Үөрэнээччи ахсаана аҕыйаҕынан, быйыл бары бараллаах оҕолор ханнык үөрэххэ туттарсалларынан — саха, нуучча тылларын, биология, химия, математика предметтэригэр эбии үөрэтэллэр. Манна сүрүн үөрэтиллиэхтээх предметтэри сопкоко туран, үөрэх былаанын 2-с вариаынынан көрүллүбүт талан ылыы предметин, факультативы, биирдиилээн консультациялары, доруобуйа, үлэ уруоктарын чаастарын туһаныыбыт.

Орто оскуола сүрүн хайысхата—оҕону араҥаламан үөрэтии, хас биирдии оҕону дьоҕурунан сайыннарыы. Үрдүкү кылаастарга үөрэнээччини иһинэн идэтигэр туһаайан үөрэтии сыал-сорук быһыытынан турар.

Коллектив национальнай оскуола концепциятын олоххо киллэриигэ утумнаахтык үлэлиир. Педагогическай ааҕыыларга Е. И. Барашков «Хадыҥ мастан өбүгэлэрбит оҥоһуктара», М. П. Демьянова «IX—XI кылаастарга саха музыкатын историятын үөрэтии», С. С. Новлев «Олохтоох мутукчааллары ботаника уруоктарыгар туһаныы» диэн үлэлэрэ улууска биһирэннилэр.

Кэнники үс сылга биһиги оскуолабыт үөрэнээччилэрэ саха, нуучча, омук тылларын улуустааҕы олимпиадаларыгар бириистээх миэстэлэри ылаллар. Ааспыт үөрэх дьылыгар нуучча тылын олимпиадатыгар Винокурова Эльвира (XI кыл.) бастаабыта, Новгородова Сарыы (V кыл.) иккис миэстэлэри ылбыттара. Омук тылын олимпиадатыгар алтыс кылаас үөрэнээччитэ Попова Наташа VII кылаас үөрэнээччилэрин кытта күрэстэһэн бастаабыта. Эмиэ үрдүк көрдөрүүнү Винокурова Эльвира ситиспитэ, Беляева Ира (X кыл.) үһүс буолбута. Бу оҕолор региональнай, республиканскай конкурстарга ситиһиилээхтик кыттаннар, Францияҕа ыытыллыбыт Де Роп оскуолатыгар стажировкалаан сертификат ылан кэлбиттэрэ. Лингвист-ученай С. А. Новгородов аатынан бириэмийэ лауреаттара Барашков Гоша СГУ геолого-разведочнай, Попова Эльвира филологическай факультеттарыгар, Винокурова Эльвира омук тылын факультетыгар, улуустааҕы «Эрэл» бириэмийэ лауреаттара Барашков Володя геолого-разведочнай факультетка, Янцен Оксана пединститукка, Петрова Саргылана искусство, культура колледжыгар ситиһиилээхтик үөрэнэллэр.

Билиҥҥи үөрэх дьылын бастакы агарынааҕы 71 нүгүнэн 33 оҕо «4» уонна «5» сыаналарга, 4 үөрэнээччи туйгуннук үөрэнэллэр. Улуустааҕы предметнэй олимпиадаларга күһэҕэнэ суох түмүктэрдээхпит.

Ол эрээри үөрэтии таһымыгар ыарахаттар суох буолбатахтар. Бастакытынан, кадр тиийбэт. 1996—1997 үү. үөрэх дьылыгар саха, омук тылларыгар, физикаҕа, математикаҕа, информатикаҕа учуутал суох. Историяны, географияны чаас үөрэҕэ суох дьон үөрэтэллэр. Математик Варламова О. Д. нэдиэлэҕэ 28 чааһы биэрэр, саха тылыгар Туласынова А. Н. биир итиичэни. Таһынан барбат ноҕоруускa биллэн туран, үөрэх хаачыстыбатыгар охсор.

Иккиһинэн, айымньылаахтык үлэлиир учууталлары солбуйа буолбакка эрэ атын престижнэй үөрэх тэрилтэлэригэр ылыы. Үсүһүнэн, талааннаах үөрэххэ дьоҕурдаах оҕолору гимназияларга, колледжтарга ылыы. Ити кырыы сир оскуолатыгар үөрэх таһыма намтыырыгар тиэрдиэн сөп.

Инники соруктарбытыттан билиһиннэрэр буоллахха, маннык: 1). Оҕо интэриэһигэр норуот педагогикатын ньымаларын туттуу проблематыгар үлэлиир «Бичик» үһүйээн (салайааччы Беляева П. П.) быйылгыттан оҕо оскуолаҕа ааҕар буолан киирэригэр үлэлэһэр былааннаах. Оскуолаҕа ааҕар оҕолор киирэр буоллахтарына, учуутал атын сүһүөх оскуола программатынан үлэлиэҕэ. 2). Начальнай оскуолаҕа талан ылыы предметин суотугар I—IV кылаастарга «Сүө» предметин үөрэтэргэ. 3). X—XI кылаастарга профильнай туһаайыы салгыы күүһүрдүллүө. Үөрэнээччилэр талан ылыахтаах идэлэрин учуоттаан, гуманитарнай, естественнэй, эстетическэй хайысхаларынан предметтэр дириҥэтиллэн үөрэтиллиэхтэрэ. 4). Үөрэххэ киирбэтэх оҕолор баҕалаахтарыгар анаан «Абитуриент» диэн XII кылааһы кэлэр үөрэх дьылыттан аһарга былааннаныыбыт. 5). Компьютеризация күүскэ киирэринэн, хас биирдии учуутал бэйэтин тылын билиэхтээҕинэн, кинилэри компьютернай билиигэ нэдиэлэлээх курстарга ыытыахпыт. 6). Учууталлар таһымнарын үрдэтэр сыалтан кинилэр курстарга, семинардарга барыылара, олору бэйэлэрэ кэҥэтээн мытыыларын тэрийии. Тиһэҕэр, хас биирдии учуутал бэйэтэ талан ылбыт проблематыгар үлэлээн, оскуолатааҕы, улуустааҕы педагогическай ааҕыыларга кыттарын ситиһии.

Үлэтигэр биллэр-көстөр ыарахаттар, мэһэйдэр баалларын үрдүнэн, бэйэтин 105 сыллаах историятыгар тыһыынчанан ыччаты иитэн кырдьаҕас оскуола билигин педколлектива үөрэх реформатын кытыгар элбэх сыратын биэрэр. Оскуола үлэтин олохсуйбут формалартан тахсан, саҥа суолу-иини көрдөөһүн баһыйар.

А. ПОПОВА,
директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччы.

Билсиҥ: Кылааннаах нэһилиэгэ

■

Кылааннаах нэһилиэгэр 467 киһи, ол иһиттэн 3 сэрии, 29 тыыл ветераннара уонна 16 хоту көһөрүллүүгэ сылдьыбыттар олороллор. Сэттэ уонуттан тахса саастаах 11 киһи баар, 2 Герой, 21 элбэх оҕолоох ийэлээхпит.

Нэһилиэккэ 816 ынах сүөһү, 300 сылгы, 34 сибиинньэ 417 куурусса, 90 теплица, 9 бааһынньык бааллар.

Бу балаһаҕа Кылааннаах нэһилиэгин олоҕуттан билсиҥ.

■

КҮН-КҮБЭЙ КҮНДҮ КИҺИ

НИЭ! .. Элбэх да истиҥ, кэрэ нэйии иһиллэр бу сүрдээх кылгас тылтан барыта дириҥ ис хоһоонноох тыала.

Биһиги кэпсээхтээх киһибит учуутал, үөрэҕирии туйгуна Барашкова Анастасия Герасимовна 1968 сыллаахха Арыылаахха учууталлыы кэлбитэ. Кэлээт да, оччотооҕу кэм күүрээннээх общественнай олоҕор, нэһилиэккэ ыытыллар бары дьаһалларга төбөтүгэр ерөйүүнэн түспүтэ. Айылҕаттан аһаҕас эттээх-хааннаах актыыбынай киһи туох баар үлэни көҕүлээччи, салайааччы буолбута.

Сотору кэминэн олоҕун доҕоруун Бүөтүрү көрсөн ыал буолбута. Оҕо-уруу тэрэтэн, дьиэлэнэн-уоттанан, нэһилиэк биир бастыҥ ыала дэппиттэрэ.

Онтон ыла элбэх дьыл хаара уулунна. Үгүс үөрүү да, улахан кутурҕан да сыллара ааспыттар. Ыал ыарыыттан улахан ыал аҕа баһылыга Петр Егорович эдэр сааһыгар күн сириттэн барбыта.

Ити кэмтэн убаастабыллаах учууталбыт, аҕа саастаах коллегабыт Анастасия Герасимовна 30 сыл устата нэһилиэкпит кыраччааннарын билии-көрүү ииэҕэ аартыгар сирдээн киллэрбитин таһынан, ийэ буолан туран, түөрт күн-күбэй көмүс чолоруун атахтарыгар туруорда.

Ыал улахан оҕото Саша быйыл үрдүк үөрэҕи бүтэрэн, «сырдыгы, үтүөнү, үйэлээҕи—эрэ тарҕатар» ийэтин идэтин салҕаан, оскуолаҕа учууталлыы кэллэ. Улахан уол, Герасимовна саамай эрэнэр, тирэнэр киһитэ Гоша, оссо оскуоланы бүтэрэригэр С. А. Новгородов аатынан бириэмийэ лауреата буолбута. Билигин СГУ геолого-разведочнай факультетыгар үөрэнэр. Оскуола бастыҥ спортсмена, улуустааҕы «Эрэл» бириэмийэ лауреата Володя СГУ инженернэй-техническэй факультетыгар ситиһиилээхтик үөрэнэр. Үөрэхтээх киһи буолан XXI үйэҕэ үлэлиэ-хамсыа, аҕатын туйаҕын хатаран, техникаҕа сыстаҕас киһи буолуо, элбэҕи айыа-тутуо диэн эрэнэбит. Кыра кыыс Таня аҕатын иккистээн тилиннэрэн, быйыл ийэтигэр Петя диэн сиэни бэлэхтээн үөрдэ-көтүттэ. Кини медицинскэй колледж студенткатa, ийэтин үөрэҕин бүтэрэн, кырачааннар доруобуйаларын көрдөрөр идэлээх үлэһит буолуо.

Билиҥҥи кэмнэ элбэх оҕону аһатыы-таҥыннарыы, ону сэргэ киһилии сирдээх-майгылаах ыал иитэн таһаарыы элбэх сыраны-сылбаны эрэйэрэ биллэр. Ардыгар ол-тодору да дьиэ кэргэнигэ кыайбакка сылдьан сөп. Онон Анастасия Герасимовна оҕолорун кыра эрдэхтэриттэн үлэҕэ иитэн, бары оҕото кытта тэҥҥэ кэпсэтэн, сорох ардыгар аҕа, сороҕор ийэ буолан, дьиэ-сарайга үгүс сыһыаннаах, тус үлэлэригэр эппиэтинэстээҕинэн, быһаччы эттэххэ, тус бэйэтин холобуругар түөрт оҕотун олох суолугар киллэрдэ. Түөрт оҕо төрдүөн үрдүк үөрэхтээх специалист, көрсүө-сэмэй, бэрээдэктээх дьон буолан ийэлэрин кырдьар сааһыгар көрүөхтэрэ, көмөлөһүөхтэрэ. Аҕа, ийэтэн ордук көрүүлээх ийэҕэ туох баар буолуой?

Төһө да бочуоттаах сынньалаҥҥа тахыстар, оҕолорун таптаалларынан, үөрэнээччилэрэ убаастабылларынан туһананнар Анастасия Герасимовна билигин да үлэ үөһүгэр сылдьар.

А. ПОПОВА.

ӨБҮГЭ ҮГЭҺИН ТУТУҺАН

Быйылгыттан төрөппүттэр оҕону иитиигэ норуот педагогикатын туһанан үлэлээн эрэбит. Ийэ нэдиэлэтэ ыытылынна. «Ийэ баар буолан», «Кыыс оҕо — норуот кэскилэ», «Кыыс кэрэтэ туохханый?» диэн темаларга кылаас чаастара ыытылыннылар. Оҕолор уонна ийэлэр актыыбынайдык кыттыыннылар. Нэдиэлэ бүтүүтэ «Ыал—ийэтинэн» конкурс ыытылынна.

XI кылаастарга коллективка сиэр-майгыны иитэр тэхтэһиин темаларыгар Демьянова Мария Марковна «Дьиэлээх түгэни» ыытта. Үөрэнээччилэр уонна төрөппүттэр хамаанда буолан туруорустулар. Ыччаты оҕолор сүрүннүүллэр. Онус кылаастарга Порткагина Анна Никитична «Ханнык идэни талыахха?» диэн темаҕа араас идэлээх—учуутал, врач, культура, тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ—дьону кытта көрүстүлэр. IX кылаас коллектива «Оҕону эт-хаан өттүнэн сайыннарыы» диэн теманы талан, тустууга биирдии кэпсэтии бастыыр ийэ күрэхтэһиитэ. Дьиэ-сиэдэ [illegible] ыытта, кафетерий үлэлэттилэр. Кылаас бэрээдэгин таала—Демьянова Мария Марковна. Тренер Игнатьев Андрей Валерьевич судьуйалаата. Төрдүстэр оҕолор бу... үһүйээн таллылар. Үгүстэри кытта хотбуһаны ылан Борчуулаан диэн кылааска ыһыаҕы бэрэ сырыттылар. Оҕолор туһах, [illegible] көрдүлэр. Кырдьаҕастар сиэри-туому тутуһан, үүтээннэрин оҥорон оттубуттара. Дэлби бурууһалаата. Ону ол дьаабылка, эт уоттарын арыылаах алаадьынан күндүлээтилэр, илдьэ барбыт ыһыах-тарын тото-хана сиэтилэр. Кыһыҥҥы эйэҕэ дьиэтин ... көстүүтэрин көрөн дуоһуйа сынньанныы, үөрэн-көтөн тарҕастылар. Төрөппүттэр көрдөһүүлэрин ылынан, ... туттар дьарыктарын ... Тулунов Илья Ивановичка махтанабыт.

С. БОРИСОВА,
төрөппүт комитетын председателэ.

Администрация Чурапчинского улуса

РАСПОРЯЖЕНИЕ

№ 57 От 14 февраля 1997 г.

В связи с увеличением заболеваемости людей трихофитией (21 случай в 1996 г., 5 случаев на начало 1997 г.), а также с увеличением заболевания трихофитией крупного рогатого скота, в целях предотвращения дальнейшей угрозы вспышки трихофитии, ПОСТАНОВЛЯЮ:

1. Ветуправлению (Макарова Л. И.) усилить проведение лечебной и профилактической вакцинации крупного рогатого скота против трихофитии.

2. В случае отказа от вакцинации против трихофитии, применить штрафные санкции к владельцам животных согласно «Закона о ветеринарии» по ст. 27 п «а».

3. Контроль за исполнением данного постановления возложить на сельхозуправление (Чичигинаров В. П.).

И. о. главы администрации улуса А. ЗАХАРОВ.

Чурапчы улууһун дьаһалтата

ДЬАҺАЛ

№ 55 Олунньу 14 күнэ 1997 с.

УЛУУСКА ВЕТЕРИНАРНАЙ ХОНТУРУОЛУ КҮҮҺҮРДҮҮ ТУҺУНАН

Государственнай ветеринарнай надзор хонтуруоллуур объектарыгар ветеринарнай регистрационнай дастабырыанньаны биэрии туһунан РФ Госветнадзорун 1994 с. бэс ыйын 19 күнүнээҕи 706 №-дээх дьаһалыгар олоҕуран, улууска маннык дьаһаллары олохтуурга:

1. Улуус иһигэр эпизоотическай уонна ветеринарнай-санитарнай туруук хонтуруолун күүһүрдэр сыалтан госветнадзор хонтуруоллуур бары объектарыгар эбэһээтэлинэй ветеринарнай регистрациялааһыны ыытарга.

2. Ветеринарнай регистрацияны ыытыы маннык бэрээдэгин олохтуурга:

2. 1. Регистрациялааччы ветеринарнай-санитарнай чиччийин кинилэттэн улуустааҕы ветуправлениятан оҥоһуллар.

2. 2. Эбэһээтэлинэй ветеринарнай регистрациялааһыны барар объектарга киирэллэр:

а). Сүөһүнү иитиинэн дьарыктанар тэрилтэлэр, фермалар, хаһаайыстыбалар, ону таһынан буллунан дьарыктанар тэрилтэлэр.

б). Дьиэ сүөһүтүн өлөрөн переработкалыыр уонна киниэхэттэн тыыннаахтыы бородууксуйаны ылар тэрилтэлэр.

в). Тириини, түүлээҕи соҕотуопкалыыр, переработкалаан харайар, ону таһынан сүөһү аһын оҥорор уонна атыылыыр тэрилтэлэр.

г). Дьиэ сүөһүтүттэн ылыллар бородууксуйаны атыылыыр уонна дьон уопсай аһыыр тэрилтэлэрэ.

3. Бу дьаһал олоххо киириитин хонтуруолун тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар (Чичигинаров В. П.) сүктэрэргэ.

Улуус дьаһалтатын баһылыгын э. т. А. ЗАХАРОВ.

КРИМИНАЛЬНАЯ ХРОНИКА

Олунньу 3 күнүгэр Одьулуун бөһүөлэгэр гр. А. итирик турууктаах сылдьан кулүүпээнньэ маҕаһыын, почта, ПТУ түннүктэрин тоҕута сыста. Матырыйаал туһааннаах органнарынан бэрэбиэркэлэнэ сылдьар.

Олунньу 5 күнүгэр Хайахсыт бөһүөлэгэр бэйэтин дьиэтигэр гр. Маркова М. Е. өлүүтэ көстүбүтэ. Следственнэй-оперативнай бөлөҕүнэн уорбаланааччы, урукку өттүгэр сууттана сылдьыбыт гр. К. тутуллунна, холуобунай дьыала көбүтүлүннэ, бырыстааһын сылиэстийэ ыытыллар.

Олунньу 7 күнүгэр Толоонно гр. Саввин М. Г. өлүүтэ көстүбүтүгэр следственнэй-оперативнай бөлөҕүнэн уорбаланааччы гр. П. тутуллан, холуобунай дьыала көбүтүллэн, бырыстааһын сылиэстийэ ыытылла сылдьар.

Общественнай бэрээдэги кэһии, арыгылааһын иһин ИДьО-ҕа аҕалыллыннылар: уопсайа — 47 киһи, олортон үлэтэ суохтара — 13, инбалиитэ — 2, чуолкай олорор миэстэтэ суохтара — 1, атын улуустан кэлбиттэрэ — 2, үөрэнээччи — 9, Чурапчыттан — 30, Одьулууннтан — 4, Мындаҕаайыттан — 3, Мугудайтан — 1, Түөйэттэн — 1, Болтоҥоттон — 1, Сылаҥтан — 1.

ИДьО пресс-группата.

УЛУУСТААҔЫ ГИМНАЗИЯҔА — ТУРОК УЧУУТАЛЛАРА

Билиҥҥи сайдыылаах үйэҕэ тас дойдулары кытта сибээс, дьыалабыай кэпсэтиилэр, киирии-тахсыы күн түүн кэҥээн иһэр. Биһиги уччугэй үөрэнээччилэрбит, студеннарбыт Англияҕа, Шотландияҕа, Францияҕа, Германияҕа, Турцияҕа тиийэ тахсан үөрэнэн кэлэллэр. Оттон Дьокуускай куоракка сорох кыахтаах омуктар үөрэх тэрилтэлэрин аһан, саха оҕолорун бэйэлэрин төрөөбүт тылларыгар, культураларыгар сыһыаран үөрэтэллэр. Итинник биир чаҕылхай холобурунан Дьокуускайга Саха-турецкай анатолийскай колледж үлэлии турар. Гаҕар, тоҕо маны эҕэннибит, билиэххэ туох сыһыаннааҕый диэххит. Ити эрэйи соторутааҕыта биһиги улуустааҕы гимназиябытыгар маннык анал делегация кэлэн барда.

Билсиһиэҕиҥ хан-харалаан өйдөөхтүк көрбүт, үһүн курбуу уҥуохтаах күөх түгүрдэр сыдьааннарын, ыччаттарын кытта. Кинилэр — Саха-турецкай анатолийскай колледж директора Мухаррем Качмаз, «УФУК» норуоттар икки ардыларынааҕы үөрэх фондатын директора Тарык Бозджа итиэннэ саамай эдэрдэрэ ититээччи, СГУ журналистикаҕа салаатын 1 курсун студена Мурат Чифтчи. Гимназияҕа кинилэрдиин көрсөрбөр кэпсэтэргэ үөрүүнэн сөбүлэспиттэрэ.

— Биһиги улууспутугар ким ыҥырыытынан, туох сыаллаах кэлбиккитин билиэххэ син дуо?

— Бастатан, саха дьонугар эҕэрдэбитин тиэрдэбит. Колледжка ааспыт сыл сэтинньитигэр гимназия директора А. С. Иустинова, завуч С. М. Романова омук тылын хайдах үөрэтэрбитин интэриэһиргээн киирэ сылдьыбыттара. Бэсиэдэлэһии, кэпсэтии түмүгэр сибээс олохтоонон маннык ыҥырбыттара. Дуогабар быһыытынан, биэс нэдиэлэ устата үөрэнээччилэри английскайдыы көнүллүк кэпсэтэргэ үөрэтиэхтээхпит. Итиниэхэ икки специалиһы ыытыахпыт. Дьэ онтон ыла бастаан олорор усулуобуйаны, дьиэни-уоту көрөбүт-истэбит. Үөрэнээччилэргэ пособиелэры, учебниктары тылдьыттары бэлэхтээн биэрэбит. Манан эрэ сибээспитин быһыахпытын баҕарбаппыт.

— Эһигини хайдах көрүстүлэр, ханна сырыттыгыт?

— Оо, Саха сирэ ыалдьыттыысах дойду диэн эрэ да истэр этибит. Олус истиҥник, аһаҕастык көрүстүлэрин ис дууһабытынан ылынныбыт. Улуус дьаһалтатын баһылыгын солбуйааччы С. Р. Евграфова улуус олоҕун-дьаһаҕын, оттон үөрэх управлениетын начальнига М. А. Никифоров үөрэҕирии уопсай балаһыанньатын туһунан билиһиннэрдилэр. Ити кэннэттэн дуогабарга илии баттаатыбыт. Салгыы гимназияҕа кылаастарга сырыттыбыт, оҕолордуун, учууталлардыын сэһэргэстибит. Биһиги көрөрбүтүгэр уолаттар, кыргыттар билиигэ-көрүүгэ тардыһаллар, умсугуйаллар эбит.

— Турция курдук итии, кумах куйаар дойдуга төрөөбүт дьоннор Саха сирин тыйыс тымныытыгар тулуйбатыгыт дуо? Чурапчыттан өйдөбүлгүт?

— Эһиги сиргит, дьэ, олус тымныы. Ити эрээри үтүө дьоннут сүрэхтэрин итиитэ биһиги дууһабытын сылытта. Дьокуускайга олорор буоламмыт, тымныыга үөрэнэн эрэбит. Өлүөнэ өрүс наһаа кэрэһэбийын, кэрэтин, киэҥин-дуолун көрөн сөхпүппүт. Чурапчы саха тыатын сирин аан бастаан үктээммит сирбитинэн буолар. Онон барыта дьикти, сонун, таайыллыбатах таабырын.

Г. ПОТАПОВА.

КЫРА УЧААСТАКТАР КУЛЬТУРНАЙ-СПОРТИВНАЙ ФЕСТИВАЛЛАРЫН БАЛАҺЫАННЬАТА

Кулун тутар 14-15 күннэригэр Уорҕа бөһүөлэгэр ыытыллар.

Сыала-соруга: кыра учаастактар ыччаттарын түмүү уонна хардарыта сибээстээхтик үлэлииллэрин ситиһии.

Күрэхтэһии көрүҥэ:

Волейбол — эр дьоҥҥо 6 киһи, дьахталларга 5 киһи.

Остуол тенниһэ — 2 эр киһи, 1 дьахтар, парнай оонньооһун.

Дуобат — 2 эр киһи, 1 дьахтар.

Мас тардыһыыта — 60, 70 уонна 80 кг үөһээ ыйааһыннаах эр дьоннор.

Канат тардыһыыта — 5 дьахтар, 5 эр киһи.

Баарыс — 1 дьахтар, 1 эр киһи.

Ирдэнэр:

— Дуобаты уонна хаамыаны күрэхтэһээччилэр бэйэлэрэ илдьэ кэлэллэр.

— Күрэхтэһиигэ учаастакка олорор эрэ дьон кыттаналлар.

— Учаастактар биирдии судьуйаны булаллар.

— 300 000 солк. суумалаах биирдии бириистэ олохтууллар.

— Күрэхтэһээччилэр аһыыр астаах, утуйар таҥастаах кэлэллэр.

— Уорҕа учаастагын дьаһалтата кэлбит дьону көрсөр. Күрэхтэһээччилэр Уорҕаҕа күнүс 11 чааска кэлэллэр. 2 чаастан волейболга күрэхтэһии саҕаланар.

Наҕараадалааһын:

Кыайбыт хамаандаларга көһөрүллэ сылдьар кубок туттарыллар.

Бастакы миэстэҕэ — тренажер комплекта (ыччат управлениета).

Иккис миэстэҕэ — музыкальнай киин (культура управлениета).

Үһүс миэстэҕэ — бириистэри спонсордар олохтууллар.

Биирдиилээн кыайыылаахтарга өйдөбүнньүк медаллар, дипломнар туттарыллаллар.

Улуустааҕы культура уонна ыччат управлениелара.

Эҕэрдэлиибит!

Күндүтүк саныыр бырааппытын, Кытаанах нэһилиэгин олохтооҕун ЗАХАРОВ Михаил Михайловиһы 50 саастын туолар үбүлүөйдээх күнүгүнэн эҕэрдэлээн туран, дьиэ кэргэҥҥэр бөҕө тирэх, күүс-көмө буоларгар, дьоһун дьоллоох олоҕу дуоһуйа олоруоххар баҕарабыт.

Убайыҥ Михаил, саҥаһыҥ Евдокия.

ҮЛЭҺИТТЭРГЭ НААДЫЫЛЛАР

Улуустааҕы ис дьыала отдела — үрдүк эбэтэр анал орто үөрэхтээх, 35- гэр диэри саастаах, дьоҕурдаах, опыттаах бухгалтерга. Эр киһи армияҕа сулууспалаабыт буолуохтаах.

«Соргу» ХЭО — кылаабынай бухгалтерга.

«Амма-Надани-Даймонд» — алмааһы кырыылыыр үөрэнээччилэргэ.

Үлэҕэ хаачыйыы киинэ.

АТЫЫЛЫЫБЫТ

Сүүрэ сылдьар, үчүгэй туруктаах УАЗ-452 (микроавтобус) автомашинаны. Сыаната — кэпсэтии. Тел. 21-701.

x x x

Сүүрэ сылдьар, үчүгэй туруктаах «Нива» автомашинаны, Сыаната — 20 мөл. Тел. 21-480.

x x x

Саҥа, 1996 с. оҥоһуллубут, 7 тыһ. км сүүрбүт ГАЗ-31029 («Волга») автомашинаны. Өҥө маҥан. Сыаната — кэпсэтиинэн. 21-267 тел. билсиҥ.

x x x

1993 сыллааҕы УАЗ-512 автомашинаны. Сыаната — кэпсэтиинэн. Тел. 21-451.

x x x

Үчүгэй туруктаах, сүүрэ сылдьар УАЗ (фургон) автомашинаны. Сыаната — 20 мөл. солк. Тел. 21-329.

x x x

2 уулаах ынаҕы уонна 1 аты. Билсиһэр тел. 23-688, 21-566.

x x x

Суһаллык «Урал» мотоциклы, уулаах биэлэри. Сыаныгар 23-255 тел. билсиҥ.

x x x

Суһаллык 1993 сыллааҕы, 38 тыһ. км сүүрбүт ВАЗ-21063 («Жигули») автомашинаны. Хара өҥнөөх. Бензинэ А-76. Сыаната — 25 мөл. солк. Тел. 21-891.

Чурапчы улууһун дьаһалтата, профкома, дьаһалта тутууга отделын начальнига Хоюстов Николай Николаевичка, кини кэргэнигэр Елена Петровнаҕа аҕалара, эһэлэрэ, Дьуулаа улууһун Күүдэйдэ бөһүөлэгин олохтооҕо, пенсионер

ИВАНОВ Петр Васильевич

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

Редактор Г. Г. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кв. ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-883, отделы — 21-665, общий — 21-665.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54607. Объем — 1 усл. п. лист. на 4-х страницах.

Автор суруктар этэллэр санаа редакция позициятыгар оннуга сөп түбэһэр буолбатах. Суруктар [illegible] [illegible] [illegible] сурук төннөрүллүбэт.

ЗАКАЗ № 20.

Чурапчинская районная типография Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат». с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 кв.

Подписано в печать 19.02.18 ч. Тираж 2916.